

**Науково-практичний  
коментар до Глави 21  
Кримінального  
процесуального кодексу  
України "Негласні слідчі  
(розшукові) дії"**

З урахуванням досягнень кримінальної процесуальної доктрини, чинного кримінального процесуального законодавства та судової практики надано тлумачення до кожної статті Глави 21 Кримінального процесуального кодексу України "Негласні слідчі (розшукові) дії".

Для суддів, працівників правоохоронних органів, адвокатів, науковців, викладачів вищих юридичних навчальних закладів, здобувачів вищої освіти.

Міністерство освіти і науки України  
Національний університет «Одеська юридична академія»  
Івано-Франківський навчально-науковий юридичний інститут

С. О. Ковальчук  
Г. Р. Крет

# НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР

до глави 21 Кримінального  
процесуального кодексу України  
«НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ  
(РОЗШУКОВІ) ДІЇ»



Київ – 2024

УДК 343.214(477)(094.58)  
К59

*Рекомендовано до друку Вченою радою  
Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 6 від 26 березня 2024 року)*

**Рецензенти:**

**Гловюк Ірина Василівна,**

професорка кафедри кримінально-правових дисциплін  
Інституту права Львівського державного університету  
внутрішніх справ, докторка юридичних наук, професорка,  
заслужена юристка України;

**Гринюк Володимир Олексійович,**

професор кафедри кримінального процесу  
та криміналістики Інституту права  
Київського національного університету  
імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор;

**Лобойко Леонід Миколайович,**

суддя Великої Палати Верховного Суду,  
доктор юридичних наук, професор

**Ковальчук С. О., Крет Г. Р.**

К59 Науково-практичний коментар до Глави 21 Кримінального  
процесуального кодексу України «Негласні слідчі (розшукові) дії». Київ:  
Прецедент, 2024. 244 с.

ISBN 978-966-520-191-5

З урахуванням досягнень кримінальної процесуальної доктрини, чинного кримінального процесуального законодавства та судової практики надано тлумачення до кожної статті Глави 21 Кримінального процесуального кодексу України «Негласні слідчі (розшукові) дії».

Для суддів, працівників правоохоронних органів, адвокатів, науковців, викладачів вищих юридичних навчальних закладів, здобувачів вищої освіти.

УДК 343.214(477)(094.58)



ISBN 978-966-520-191-5

© Ковальчук С. О., Крет Г. Р., 2024  
© Прецедент, 2024

## ЗМІСТ

Передмова ..... 5

### **Глава 21**

### **НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ**

#### *§ 1. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії*

Стаття 246. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій ..... 8

Стаття 247. Слідчий суддя, який здійснює розгляд клопотань щодо негласних слідчих (розшукових) дій ..... 33

Стаття 248. Розгляд клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. .... 38

Стаття 249. Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії ..... 57

Стаття 250. Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді ..... 60

Стаття 251. Вимоги до постанови слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій. .... 64

Стаття 252. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій ..... 68

Стаття 253. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії. .... 79

Стаття 254. Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій ..... 83

Стаття 255. Заходи щодо захисту інформації, яка не використовується у кримінальному провадженні. . . 85

Стаття 256. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні ..... 89

Стаття 257. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання інформації ..... 103

#### *§ 2. Втручання у приватне спілкування*

Стаття 258. Загальні положення про втручання у приватне спілкування ..... 109

Стаття 259. Збереження інформації ..... 119

## ЗМІСТ

---

Стаття 260. Аудіо-, відеоконтроль особи . . . . .	120
Стаття 261. Накладення арешту на кореспонденцію. . . . .	126
Стаття 262. Огляд і виїмка кореспонденції . . . . .	129
Стаття 263. Зняття інформації з електронних комунікаційних мереж . . . . .	135
Стаття 264. Зняття інформації з електронних інформаційних систем . . . . .	144
Стаття 265. Фіксація та збереження інформації, отриманої з електронних комунікаційних мереж за допомогою технічних засобів та в результаті зняття відомостей з електронних інформаційних систем . . . . .	152
Стаття 266. Дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів . . . . .	155
<i>§ 3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій</i>	
Стаття 267. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. . . . .	159
Стаття 268. Установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) . . . . .	163
Стаття 269. Спостереження за особою, річчю або місцем . . . . .	170
Стаття 269 <sup>1</sup> . Моніторинг банківських рахунків . . . . .	174
Стаття 270. Аудіо-, відеоконтроль місця. . . . .	179
Стаття 271. Контроль за вчиненням злочину . . . . .	183
Стаття 272. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. . . . .	214
Стаття 273. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій . . . . .	223
Стаття 274. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження . . . . .	230
Стаття 275. Використання конфіденційного співробітництва . . . . .	233

## ПЕРЕДМОВА

Інститут негласних слідчих (розшукових) дій запроваджений до вітчизняного кримінального процесу з прийняттям чинного КПК України, що зумовлено необхідністю отримання доказів за допомогою негласних, але водночас процесуально закріплених методів та їх подальшого використання у кримінальному провадженні. Нормативне визначення поняття негласних слідчих (розшукових) дій та законодавчо закріплені підстави їх проведення (частини 1, 2 статті 246 КПК України)<sup>1</sup> вказують, з одного боку, на особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій і можливості використання їх потенціалу в кримінальному процесуальному доказуванні, а з іншого, – на необхідність неухильного дотримання прав осіб, щодо яких вони проводяться.

Основу правового регулювання порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій становлять КПК України і підзаконні нормативно-правові акти, зокрема Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5<sup>2</sup>. Водночас правовому регулюванню порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесуальному законодавстві притаманні певні недоліки, зумовлені двома основними чинниками. По-перше, на рівні законодавчого регулювання норми інституту негласних слідчих (розшукових) дій зазнавали і зазнають постійних змін, спрямованих як на розширення системи цих дій і суб'єктів, уповноважених на їх проведення, уточнення й удосконалення порядку їх проведення, так і на гарантування прав осіб, стосовно яких проводяться негласні слідчі (розшукові) дії.

<sup>1</sup> Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

<sup>2</sup> Положення КПК України і зазначеної Інструкції широко використовуються у цьому коментарі, у зв'язку з чим посилання на них у зносках здійснюється лише при першому цитуванні.



По-друге, на підзаконному нормативно-правовому рівні врегулювання порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій здійснюється в нормативно-правових актах, переважна більшість яких носить закритий характер. У своїй сукупності зазначені чинники зумовлюють складність коментування норм КПК України, які врегульовують порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Правозастосовна практика, напрацьована на основі чинного кримінального процесуального закону, засвідчила дієвість проведення негласних слідчих (розшукових) дій як одного зі способів збирання доказів стороною обвинувачення (частина 2 статті 93 КПК України), особливо у кримінальних провадженнях щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, а також їх значимість для встановлення обставин, які підлягають доказуванню в таких кримінальних провадженнях. У свою чергу, правозастосовною практикою напрацьовано низку положень, що дозволяють усунути прогалини правового регулювання порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій і посилити дотримання прав осіб, щодо яких вони проводяться.

Судова практика як складовий елемент правозастосовної практики дозволяє виявити порушення норм кримінального процесуального закону, допущені в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій і використання їх результатів у доказуванні, в тому числі й істотні порушення, які призводять до визнання фактичних даних, отриманих в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій, недопустимими доказами.

У зв'язку з цим у пропонованому коментарі широко використовується судова практика Касаційного кримінального суду Верховного Суду з тим застереженням, що у виданні здійснюється цитування окремих положень судових рішень, релевантних проблематиці практичного застосування норм кримінального процесуального закону. Тому для правильного розуміння правових позицій, викладених у судових рішеннях Касаційного кримінального суду Верховного Суду, необхідно ознайомитися з їх повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень за посиланням: URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (у зносках наводяться посилання на сторінки у Реєстрі, на яких розміщені цитовані судові рішення).





## ПЕРЕДМОВА

---

Поряд із цим, у коментарі до відповідних статей використано релевантну практику Європейського суду з прав людини. Ухвалені ним рішення (за винятком рішення від 08.07.2021 р. у справі «Берлізев проти України»)<sup>3</sup> цитуються в перекладі з англійської мови із тим застереженням, що цей переклад не є офіційним. Із відповідними рішеннями Європейського суду з прав людини мовою оригіналу та їх офіційними перекладами, за наявності, в цій базі можна ознайомитися за посиланням:

URL: <https://hudoc.echr.coe.int/>.

Пропонований коментар розрахований на суддів, працівників органів правоохоронних органів, адвокатів, науковців, викладачів вищих юридичних навчальних закладів, здобувачів вищої освіти.



---

<sup>3</sup> Справа «Берлізев проти України»: рішення Європейського Суду з прав людини від 08.07.2021 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974\\_g82](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_g82).



## Глава 21

### НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ

#### § 1. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії

#### СТАТТЯ 246. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій

1. Негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом.

2. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про кримінальне правопорушення та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 260, 261, 262, 263, 264 (в частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді), 267, 269, 2691, 270, 271, 272, 274 цього Кодексу, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

*{Частина друга статті 246 із змінами, внесеними згідно із Законами № 198-VIII від 12.02.2015, № 720-IX від 17.06.2020}*

3. Рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених цим Кодексом, – слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. Слідчий зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних слідчих (розшукових) дій та отримані результати. Прокурор має право заборонити проведення або припинити подальше проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

4. Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину.

**СТАТТЯ 246. Підстави проведення негласних слідчих  
(розшукових) дій**

---

5. У рішенні про проведення негласної слідчої (розшукової) дії зазначається строк її проведення. Строк проведення негласної слідчої (розшукової) дії може бути продовжений:

прокурором, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його рішенням, – до вісімнадцяти місяців;

керівником органу досудового розслідування, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його або слідчого рішенням, – до шести місяців;

начальником головного, самостійного управління, департаменту апарату Національної поліції, територіальних органів Національної поліції та його відокремлених підрозділів, Центрального управління Служби безпеки України, керівником відповідного підрозділу Національного антикорупційного бюро України, органу Державного бюро розслідувань, органу Бюро економічної безпеки України, Державної кримінально-виконавчої служби України, регіонального органу Служби безпеки України в межах компетенції, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за рішенням слідчого, – до дванадцяти місяців;

*{Абзац четвертий частини п'ятої статті 246 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1698-VII від 14.10.2014, № 901-VIII від 23.12.2015, № 1798-VIII від 21.12.2016; в редакції Закону № 1888-IX від 17.11.2021}*

Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, Директором Бюро економічної безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за рішенням слідчого, – до вісімнадцяти місяців;

*{Абзац п'ятий частини п'ятої статті 246 із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013, № 1698-VII від 14.10.2014, № 901-VIII від 23.12.2015, № 1798-VIII від 21.12.2016, № 187-IX від 04.10.2019; в редакції Закону № 1888-IX від 17.11.2021}*

слідчим суддею, якщо негласна слідча (розшукова) дія проводиться за його рішенням у порядку, передбаченому статтею 249 цього Кодексу.

6. Проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування кримінального правопорушення, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, органів Державного бюро розслідувань, органів Бюро економічної безпеки України, органів, установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної

кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи.

*{Частина шоста статті 246 із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013, № 1698-VII від 14.10.2014, № 901-VIII від 23.12.2015, № 1492-VIII від 07.09.2016, № 671-IX від 04.06.2020, № 720-IX від 17.06.2020; в редакції Закону № 1888-IX від 17.11.2021}*

1. Різновидом слідчих (розшукових) дій є негласні слідчі (розшукові) дії, відмінність яких від інших слідчих (розшукових) дій полягає в тому, що відомості про факт та методи їх проведення не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України.

У доктрині кримінального процесу вказується, що негласність слідчих (розшукових) дій означає особливий порядок їх підготовки, проведення, фіксації та зберігання і використання отриманих результатів у режимі прихованості до певного часу від інших осіб, які не причетні до їх проведення. До того ж утаємниченими такі відомості мають бути не лише від осіб, стосовно яких проводяться ці дії, а й від будь-яких інших осіб, зокрема й співробітників органів досудового розслідування, оперативних підрозділів, посадових осіб правоохоронних та інших державних органів, адвокатів, пересічних громадян тощо, які не задіяні в підготовці й проведенні конкретних негласних слідчих (розшукових) дій, навіть якщо вони беруть участь в інших заходах із проведення досудового розслідування чи в інших негласних слідчих (розшукових) діях у конкретному кримінальному провадженні<sup>4</sup>.

Норми кримінального процесуального закону закріплюють обов'язковість здійснення повідомлення про факт і результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій: 1) осіб, конституційні права яких були тимчасово обмежені під час їх проведення, підозрюваного, його захисника (стаття 253 КПК України); 2) осіб, з приводу дій або контактів яких проводилися негласні

---

<sup>4</sup> Колесник В.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: кримінально-процесуальні та криміналістичні аспекти підготовки і проведення: науково-практичний посібник. Київ: Прецедент, 2014. С. 7–8.

## СТАТТЯ 246. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій

слідчі (розшукові) дії – в разі використання для доказування їх результатів (частина 3 статті 256 КПК України).

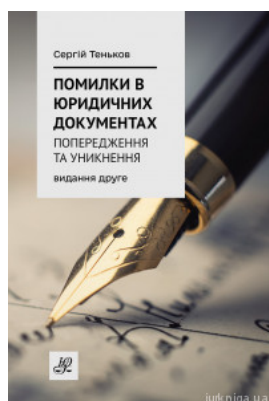
Про факт проведення негласних слідчих (розшукових) дій повідомляються також відповідні службові особи, які залучаються до їх проведення з огляду на покладені на них обов'язки: 1) керівники і працівники установ зв'язку (частина 5 статті 262 КПК України); 2) керівники і працівники операторів електронних комунікацій (частина 4 статті 263 КПК України); 3) керівники і працівники банківських установ (частина 2 статті 269<sup>1</sup> КПК України).

Результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також процесуальні документи, які стали підставою для їх проведення (ухвали, постанови, клопотання), підлягають відкриттю прокурором або слідчим за його дорученням стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, в порядку, визначеному статтею 290 КПК України. Більш детально про порядок відкриття результатів негласних слідчих (розшукових) дій і наслідки їх невідкриття див. коментар до статті 256 КПК України.

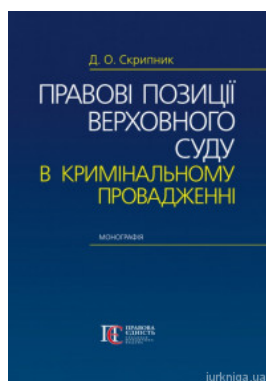
Не підлягають розголошенню відомості про методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які являють собою сукупність організаційних, практичних прийомів, у тому числі із застосуванням технічних засобів, які дозволяють у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством України, отримати інформацію про злочин або особу, яка його вчинила, без її відома (пункт 1.6 Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженої Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5) (далі – Інструкція від 16.11.2012 р.)<sup>5</sup>.

<sup>5</sup> Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від

## Книги, які можуть вас зацікавити



Помилки в юридичних документах: попередження та уникнення. Коментар. Роз'яснення. Судова практика. Видання друге



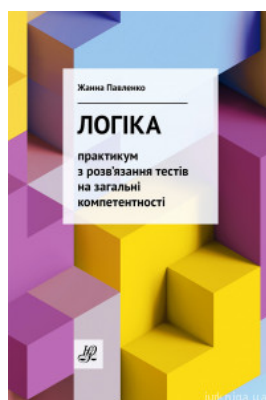
Правові позиції Верховного Суду в кримінальному провадженні



Негласні слідчі (розшукові) дії: науково-практичний коментар глави 21 КПК України з постатейними правовими позиціями Верховного Суду



Ревізія як форма використання спеціальних економічних знань у кримінальному провадженні



Логіка: практикум з розв'язання тестів на загальні компетентності



Кримінальне провадження. Процесуальні документи захисту

Перейти до галузі права  
Кримінальне право та процес



[Перейти на сайт](#) →